

УДК 811.4:008:02

**НАУКОВО–ДОСЛІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ
КАФЕДРИ БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВА: ВИТОКИ
СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ (1968–2003)****RESEARCH ACTIVITY OF THE DEPARTMENT OF
LIBRARY SCIENCE: ORIGINS OF FORMATION
AND DEVELOPMENT (1968–2003)****Прокопенко Л. І.,**кандидат культурології, доцент кафедри
інформаційних технологій, Київський
національний університет культури і мистецтв
(Київ, Україна), e-mail: Lyudmila976@ukr.net**Prokopenko L. I.,**Candidate of Cultural, Associate Professor,
Associate Professor, Department Information
Technological, Kyiv National University of Culture and
Arts (Kyiv, Ukraine), e-mail: Lyudmila976@ukr.net

Проаналізовано витоки становлення та напрями науково–дослідної діяльності кафедри бібліотекознавства (нині – інформаційних технологій КНУКіМ) з підготовки фахівців бібліотечно–інформаційної галузі за період з 1968 по 2003 роки, а також внесок професорсько–викладацького складу у її розвиток.

Ключові слова: кафедра, науково–дослідна робота, бібліотекознавство, книгознавство, бібліографія, Київський національний університет культури і мистецтв, професорсько–викладацький склад.

The article analyzes the origins of the formation and directions of the research activity of the Department of Library Science (now – information technologies of KNUCіM) for the preparation of specialists in the library and information industry from 1968 to 2003, as well as the contribution of the teaching staff to its development.

Keywords: department, research work, library science, book science, bibliography, Kiev national university of culture and arts, professorial teaching staff.

Актуальність досліджуваної теми полягає у висвітленні основних етапів становлення та напрямів науково–дослідної діяльності профільної кафедри з підготовки фахівців бібліотечно–інформаційної галузі за 1968 по 2003 роки. У 2018 році Київський національний університет культури і мистецтв відзначив 50–річчя свого заснування. Водночас відлік часу веде і одна із профільних кафедр в Україні з підготовки фахівців для бібліотечно–інформаційної галузі, яка за роки свого історичного розвитку зазнала неодноразових трансформаційних змін, у зв'язку із реорганізацією структурних підрозділів (зокрема, у стінах університету на бібліотечному факультеті функціонували кафедри: бібліотекознавства, загального бібліографознавства, бібліотечно–інформаційного обслуговування дітей та юнацтва, галузевих бібліографічно–інформаційних ресурсів, фондів і каталогів, науково–технічної інформації). Саме тому, аналізуючи основні віхи науково–дослідної діяльності професорсько–викладацького складу (далі – ПВС) вищезазначених кафедр, які здійснювали підготовку фахівців для бібліотечної галузі, ми узагальнили їх напрям у єдину назву – Кафедра.

Нові концепції, зміни у планах навчального процесу, у відповідності з новими освітніми вимогами на початку ХХІ століття потребували

підготовку сучасного інформаційного фахівця, який відповідатиме умовам сьогодення. З 2018 року кафедра функціонує як – «Кафедра інформаційних технологій» (далі – Кафедра) та продовжує спрямовувати свою діяльність на організацію та оптимізацію навчального процесу, його науково–методичне забезпечення; здійснення науково–дослідної роботи; наукового керівництва магістрами, аспірантами та студентами усіх форм навчання за освітнім рівнем підготовки 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». Адже основними завданнями кафедри є підготовка бібліотечних кадрів та розвиток бібліотечної науки.

Питанням здобутків Кафедри, їх окремим історичним аспектам та внеску завідувачів кафедри у їх розвиток, присвячені публікації В. С. Бабича, Л. П. Одинокі [4], О. П. Довгополої [7], Т. В. Новальської, І. В. Тимошенко [8–9], Н. А. Бачинської [5–6], А. С. Чачко [14] та ін. Діяльність першого завідувача Кафедри та основні напрями роботи розкрито у дисертаційному дослідженні І. В. Черняк [13]. Водночас узагальнення основних етапів науково–дослідної діяльності Кафедри за означений період у роботах не узагальнено.

Метою дослідження є аналіз основних етапів і напрямів науково–дослідної діяльності Кафедри за період з 1968 по 2003 роки.

У 1968–2003 роках Кафедру очолювали знані науковці в бібліотечній галузі: професор О. С. Сокальський (1968–1973), кандидат педагогічних наук, доцент В. М. Пілецький (1973–1987), кандидат історичних наук, професор Л. П. Каліберда (1987–1994), доктор педагогічних наук, професор А. С. Чачко (1994–2000), доктор історичних наук, професор Т. І. Ківшар (2000–2003).

Витоки історичного становлення Кафедри сягають 60–х років ХХ століття, коли у 1961 році було створено структурний підрозділ Київської філії Харківського державного інституту культури. А вже у 1968 році Київський філіал Харківського державного інституту культури було реорганізовано в самостійний вищий навчальний заклад – Київський державний інститут культури (нині – Київський національний університет культури і мистецтв), де на бібліотечному факультеті було створено кафедри бібліотекознавства та бібліографознавства, які здійснювали підготовку фахівців для бібліотечно–інформаційних установ. Першим ректором новоствореного інституту було призначено О. С. Сокальського, який водночас очолює і кафедру бібліотекознавства. Саме завдяки О. С. Сокальському було закладено основні напрями бібліотекознавчих наукових досліджень, що стали пріоритетними у подальшій діяльності Кафедри від її витоків до сьогодення.

НДР Кафедри за означений у дослідженні період можна поділити на декілька етапів. Перший етап – кінець 60–х середина 1980–х років ХХ століття. У цей період відбулося становлення та розвиток Кафедри, що характерне початком її організаційної, науково–дослідної та науково–

методичної діяльності. Перші роки існування бібліотечного факультету характеризуються різноплановістю та багатотемністю науково-дослідної роботи, початком формування програм наукових досліджень із бібліотекознавчих проблем. Зокрема, було визначено декілька напрямів НДР Кафедри: I – історія бібліотечної справи в Україні; II – фонди та каталоги бібліотек; III – автоматизація бібліотечних процесів; IV – розвиток бібліотекознавства як науки.

Під керівництвом Сокальського О. С. (1968–1973) була розроблена програма дослідження на тему «Історія бібліотек України», метою якого була науково-пошукова робота щодо історії вітчизняної бібліотечної справи. Для роботи над дослідженням був створений авторський колектив професорсько-викладацького складу (далі – ПВС) кафедри: Ж. Б. Доля, Л. П. Вовк, Є. М. Завадська, Є. В. Куделько, М. Ф. Королевич, А. І. Кондрашова, Н. Г. Мірошніченко, Л. П. Одинока, В. М. Пілецький, З. І. Руда, О. П. Третяк та ін. Для ефективного і якісного виконання дослідження Сокальський О. С. забезпечував відрядження викладачів до архівних установ Ленінграда, Москви, Одеси, Львова та інших міст. За матеріалами розвідок на Кафедрі проводилися наукові семінари та круглі столи щодо покращення методики подальших досліджень [9, с. 3].

Результати наукових пошуків викладачів Кафедри у 1970–х роках завершилися виданням учбових посібників, навчально методичних розробок та публікацій, серед яких: посібники – «Бібліотечні фонди та каталоги» (Туров В. М., Руда З. І., Сокальський О. С.), «Організація бібліотечної справи» (Сокальський О. С.); підготовлено збірники статей: «Книга. Читач. Сучасність» (1971), «Радянський спосіб життя і завдання підготовки та виховання кадрів для установ культури» (1977) [4, с. 3]. Також було підготовлено збірник матеріалів «Історія бібліотечної справи в Україні до 1917 року»; рекомендовано до друку навчальний посібник «Бібліографія української художньої літератури і літературознавства» [10, с. 22–23] та введено у навчальний процес спецкурс «Історія бібліотечної справи України» (1975).

Подальшого розвитку набуває Кафедра під керівництвом кандидата педагогічних наук, доцента В. М. Пілецького (1973–1987). В. М. Пілецький продовжує наукові дослідження із історії бібліотечної справи, закладені О. С. Сокальським, а також впроваджує напрями пошукової роботи, пов'язані з бібліотечним обслуговуванням, вивченням типології читачів, формуванням їх літературних інтересів тощо. Кафедрою було проведено соціологічне дослідження «Бібліотека і соціалістичний виробничий колектив», за результатами якого було підготовлено до друку рукопис монографії «Заводская библиотека» [10, с. 7]. У рамках співпраці (госпдоговорів) КДК з науково-дослідними установами м. Києва, Кафедра здійснювала роботу над темами: «Вивчення форм бібліотечного обслуговування промислових підприємств (НПО, ВТО)» та «Бібліотека і архіви

з автоматизованими системами виробничих процесів» (пропозиції до проектування), результатами яких стали розроблені рекомендації із централізації бібліотек на підприємствах, а також «розроблена класифікація бібліотек як об'єктів класифікації та автоматизації, рекомендації по застосуванню системи передачі читацьких вимог із застосуванням телевізійних каналів зв'язку, а також по проектуванню бібліотек з механізованими та автоматизованими основними процесами» [10, с. 18].

Водночас до роботи над комплексною науковою темою «Історія бібліотек України» залучалися і студенти бібліотечного факультету. Наукова робота студентів здійснювалась у відповідності із комплексним планом НДР студентів на весь період їх навчання, в межах навчального курсу «Науково-дослідна робота студентів», і включала лекції, семінари, курсові роботи, а також проведення наукових досліджень в період проходження виробничої практики. Найкращі роботи рекомендувалися на міські та підсумкові загальноінститутські конкурси, конференції, а активні учасники нагороджувалися грошовими преміями.

Отже, діяльність Кафедри у перше десятиліття свого становлення набуває посиленого наукового спрямування, зокрема, необхідно відзначити багатоплановість досліджень історії бібліотечної справи України, результати яких відобразилися у активізації НДР викладачів та студентів, що у подальшому знайшло своє продовження у роботі над дисертаційними дослідженнями. Зокрема було захищено кандидатські дисертації викладачами Кафедри Беляєвою Т. Х. (видання і розповсюдження патріотичних видань у 1920–1925 роках в Україні, 1974); Г. М. Семендяєвою (застосування книги у професійній орієнтації старшокласників, 1979) та ін. Так, у статті «Олексій Степанович Сокальський – перший ректор Київського державного інституту культури», професор Т. В. Новальська узагальнює започатковану у 1970–ті роки проблематику з історії бібліотечної справи України, яка у наступні десятиліття реалізувалась в тематиці подальших дисертаційних досліджень науковців [9, с. 3].

Другий етап припадає на 1980–ті роки і характерний періодом перебудов наукової роботи Кафедри, факультету бібліотечно-інформаційних систем в цілому, розробки єдиної для факультету системи її планування та організації. Подальша реалізація цієї системи дала можливість групувати теми досліджень, створювати тимчасові об'єднані авторські колективи з викладачів різних кафедр і бібліотек, організовувати систематичний контроль, облік та впровадження результатів НДР у навчальний процес і у практичну діяльність бібліотек [4, с. 3]. На початку 80–х років НДР полягала у проведенні досліджень та узагальненні досвіду роботи бібліотек з різних проблем розвитку бібліотечної справи, бібліографознавства, історії книги в Україні; участі у наукових та науково-практичних конференціях; підготовці статей; науковому редагуванні та рецензуванні наукових

праць та дисертацій викладачів і бібліотечних працівників; керівництві дисертаційними роботами аспірантів; науково-пошуковій роботі студентів [4]. Півс кафедри було видано підготовлено збірник статей «Бібліотека і науково-технічний прогрес» (1980) [4, с. 3]; завершено науково-пошукову роботу над темою «Особливості діяльності бібліотек в умовах науково-технічної революції» (1982). Ефективність комплектування фондів досліджувала К. Т. Селіверстова; засоби зберігання бібліотечних фондів в книгосховищах великих бібліотек вивчав В. В. Терно. Дисертаційне дослідження захистила Л. П. Одинока («Розвиток бібліотекознавства в Українській РСР (1917–1941 рр.)», 1984), під керівництвом якої, Півс Кафедри продовжують активно досліджувати історію бібліотечної справи.

Плани, завдання та напрями наукової роботи у 1980–ті роки були висвітлені у «Координаційному плані науково-дослідної роботи із бібліотекознавства, бібліографознавства, історії книги і загальних проблем книгознавства наукових бібліотек і інститутів культури Української РСР на 1986–1990 рр.», що передбачав наукові дослідження Півс, студентів, аспірантів Кафедри та впровадження результатів дослідження в практику і навчальний процес [15].

У цей період Кафедру очолювала Л. П. Каліберда (1987–1994), під керівництвом якої активізувалася наукова й навчальна діяльність викладачів кафедри. На початку 1990–х років робота Кафедри була зосереджена на розробці актуальних тем, таких як: «Бібліотечна справа як фактор культурного і національного відродження республіки» (керівник Л. П. Каліберда), метою якої було вивчення та обґрунтування діяльності бібліотеки як соціального інституту, змісту її функцій з урахуванням потреб і особливостей суспільства в умовах його інформатизації, її місця у виконанні програми відродження національної культури України. Також у межах тогочасної державної комплексної програми «Документальна спадщина України» виконується ряд наукових досліджень: «Історія бібліотечної справи України» (Т. І. Кішар, Л. П. Одинока), «Історія книги та розвитку книгознавства в Україні» (К. П. Бахмат, Г. І. Ковальчук), «Бібліографознавство в Україні: історія, сучасний стан», «Галузеве бібліографознавство України: історія сучасний стан» (В. С. Бабич, О. П. Довгопола, Н. Ф. Королевич, М. В. Герашенко), «Бібліотечна професія. Сучасний стан та перспективи» (кер. С. В. Шалімова), «Бібліотечне фондознавство та каталогознавство в системі підготовки бібліотечних кадрів України» (П. В. Коломієць) та ін. [4, с. 4].

Початок 1990–х років – новий етап у діяльності Кафедри пов'язаний із роками державотворення, характерний змінами концептуальних напрямів з підготовки фахівців бібліотечної галузі та можливістю самостійно розробляти навчальні плани та програми альтернативних курсів, з урахуванням нових викликів часу, серед яких: авторські курси з менеджменту, маркетингу,

інформаційних технологій, методики соціологічних досліджень тощо [8, с. 22].

У 1990–х роках у НДР Кафедри набули актуальності проблеми підготовки майбутніх спеціалістів бібліотечної галузі та підвищення якості навчання, а також впровадження нового напрямку у навчальні плани – бібліотечна професіологія, що відобразилося у прикладне наукове дослідження «Кадри масових бібліотек України», яке «передбачало аналіз стану масових бібліотек, оцінку соціально-культурної ситуації і кон'юнктури ринку, прогнозування підготовки фахівців для масових бібліотек» [11, с. 109]. У період з 1992–1995 рр. було опубліковано низку публікацій, тез доповідей, присвячених питанням удосконалення підготовки бібліотечних кадрів, серед яких роботи: В. С. Бабича, В. С. Пашкової, П. В. Голобуцького, Е. М. Жлудько, К. Т. Селіверстової, Л. П. Каліберди (концепції бібліотечної освіти та підготовка кадрів в умовах національного відродження), Довгопола О. П. (вища бібліотечна освіта в Україні), Т. О. Долбенко (концепція підготовки спеціалістів для дитячих та юнацьких бібліотек), В. М. Медведєвої (бібліотеки для дітей як соціокультурний об'єкт), Т. В. Новальської (кадри масових бібліотек), А. С. Чачко (бібліотечна професіологія), В. О. Яковлев (підготовка фахівців в умовах впровадження автоматизованих технологій), Т. О. Ярошенко, З. І. Савіної (перебудова вищої освіти очима молодих спеціалістів), Г. М. Семендяєвої (закріплення та адаптація випускників в умовах нових ринкових відносин в бібліотеках) та ін. [3; 11, с. 112].

Також на початку 1990–х років на факультеті діяв учбово-науково-бібліотечний комплекс «Контакт», метою якого було підвищення якості підготовки бібліотечних працівників та підвищення рівня наукових досліджень на основі зміцнення зв'язків з бібліотечними установами.

Результати НДР викладачів висвітлювалися у статтях, тезах доповідей на міжнародних, всесоюзних, республіканських та регіональних конференціях, монографіях, брошурах, підручниках, посібниках, а також впроваджувалися у навчальний процес в учбових планах, програмах та матеріалах навчально-методичного характеру. Станом на 1993 рік активно була участь Півс у наукових конференціях, симпозіумах, семінарах міжнародного, республіканського та регіонального рівнів – 140–160 виступів на рік. Результати науково-дослідної роботи з проблем вищої бібліотечної освіти, комплексної програми розвитку КДІК, були предметом обговорення на науково-практичній конференції «Інститут культури на сучасному етапі» (1993) та втілені в ряді навчальних планів, програм дисциплін бібліотечно-інформаційного та бібліографічного циклу [4, с. 4].

Необхідно зазначити, що починаючи з 80–х років до початку 90–х рр. ХХ ст. збільшилася частка публікацій, пов'язаних із застосуванням в процесі викладання технічних та аудіовізуальних засобів навчання (Л. З. Амлінський, Д. Х. Варганова,

В. А. Касяненко, П. В. Коломієць, Л. І. Титова, І. П. Штефан, В. О. Яковлев), використанню ТЗН для програмованого контролю знань (Л. О. Гора, Е. В. Сіренко) [7, с. 9]. У 1992 році вийшло видання «Україна бібліотечна» (авт. Л. П. Каліберда, Л. П. Одинока, С. В. Шалімова). Показники щорічної видачі публікацій викладачів кінця 80–х початку 90–х років були наступними: 1986 – 106, 1987 – 137, 1988 – 166, 1989 – 129, 1990 – 116, 1991 – 121, 1992 – 153, що загалом становило близько 1 тисячі друкованих аркушів [4, с. 4].

Професор Довгопола О. П., аналізуючи документальний масив науково–дослідного доробку професорсько–викладацького складу КДІК та його Миколаївського факультету, зазначає, що протягом 1968–1992 рр. вийшло близько 200 робіт, присвячених проблемі підготовки бібліотечних спеціалістів [7, с. 6]. Водночас у 1980–1990–ті роки ХХ ст. Кафедрою здійснювалася підготовка бібліотечних кадрів для республік СРСР та ряду зарубіжних країн: Республіки Афганістан, Куби, Монголії, Угорщини, Болгарії, Чехословаччини, В'єтнаму, Руанди, Конго, Кенії, Нігерії. Успішні випускники бібліотечного факультету продовжували навчання в аспірантурі та захищали кандидатські дисертації (зокрема, під керівництвом Л. І. Одинокої здобули наукові ступені А. Чеге «Единая система библиотек в республике Кения: проблемы организации и управления», 1989; Е. А. Еверестус «Организация библиотечной справи у Нигерии», 1994).

У 90–ті роки викладачі Кафедри працювали над вивченням проблеми «Бібліотека як соціальний інститут» та у ряді публікацій розглядали функції бібліотек як особливого соціального інституту по збереженню і забезпеченні членів суспільства інформацією [11, с. 8].

Вагомим для подальших наукових досліджень стало відкриття у КДІК в 1993 р. спецради із захисту дисертацій за бібліотекознавчим напрямом, де викладачами Кафедри були захищені дисертації з проблем концептуальної моделі розбудови шкільних бібліотек в контексті інформаційного століття (А. О. Малько, 1995, науковий керівник: К. Т. Селіврстова), інформаційно–бібліографічної діяльності бібліотек літературно–меморіальних музеїв України у 80–90 роки ХХ ст. (О. І. Кашук, 1995, науковий керівник: В. С. Бабич); становлення та розвитку української науково–допоміжної літературної бібліографії 20–30–х років ХХ століття (О. О. Федотова, 1995, науковий керівник: В. С. Бабич); інформаційно–бібліографічне забезпечення вчителів (О. М. Чорна, 1996, науковий керівник: В. С. Бабич); вивчення маркетингового підходу в управлінні діяльністю бібліотеки (Г. А. Саприкін, 1997, науковий керівник: М. М. Поплавський) та інші.

У період з 1994–2000 роки під керівництвом завідувача Кафедри доктора, педагогічних наук, професора, академіка Міжнародної академії інформатизації, фундатора бібліотечної професіології в Україні – А. С. Чачко. здійснювалась організаційна, науково–дослідна,

навчально–методична робота, спрямована на всебічний розвиток очолюваної структури. ПВС Кафедри були розроблені кваліфікаційні характеристики бібліотекаря–бібліографа публічних бібліотек, менеджера бібліотечних систем, менеджера книговидавничої справи та розповсюдження. Професором було організовано і проведено наукові читання пам'яті В. Пільського (1996), започатковано видання збірника наукових праць «Бібліотечна наука, освіта, професія в демократичній Україні» (1998, 2000, 2002) [8, с. 22]. Водночас, під керівництвом А. С. Чачко, здійснювалися дисертаційні дослідження, спрямовані на дослідження трансформаційних систем бібліотечно–інформаційного забезпечення керівників органів і охорони здоров'я України (Т. С. Монько, 1995); на визначення місця реклами як комунікативної системи бібліотеки (О. В. Кашкар'ова, 1997); суб'єкт–суб'єктна взаємодія у бібліотечно–інформаційному обслуговуванні (О. О. Грозовська, 1997); трансформації універсальної бібліотеки як культурно–інформаційного центру регіону (Башун О. В., 2001); професійний розвиток бібліотекарів у фахових об'єднаннях України (Ю. М. Трач, 2001); розвиток бібліотечної професії в Україні (І. Я. Конюкова, 2002).

У 1995 році Кафедрою спільно із Українською бібліотечною асоціацією було організовано Міжнародну наукову конференцію «Бібліотека у демократичному суспільстві», на якій обговорювались проблеми бібліотечної теорії та практики, стан формування і використання бібліотечно–бібліографічних ресурсів; досвід впровадження інформаційних технологій у бібліотечну практику; питання науково–дослідної роботи у різних галузях бібліотекознавства та історії бібліотечної справи [3; 11, с. 127].

Період 2000–х років ХХІ століття характерний змінами у навчально–освітньому процесі та переходом на трьохрівневу підготовку фахівців бібліотечно–інформаційної сфери у КНУКіМ: бакалавр, спеціаліст, магістр. Значно оновлюються навчальні плани, запроваджуються нові курси з урахуванням тогочасних потреб, удосконалюються навчально–методичні комплекси дисциплін. Викладачі, студенти, аспіранти здійснювали дослідження у рамках комплексного плану наукової роботи КНУКіМ та комплексних тем кафедри бібліотекознавства «Бібліотечна україністика» та «Трансформація бібліотечної науки, освіти, професії в демократичній Україні».

У 2000–2003 рр. кафедру очолювала Таїсія Іванівна Ківшар, професор, д.і.н. Під її керівництвом було розроблено новий навчальний план за спеціальністю «Бібліотекознавець – менеджер бібліотечно–інформаційних систем і технологій», за яким передбачалася фундаментальна підготовка фахівців, обізнаних із менеджерською та маркетинговою діяльністю, технологічними процесами запровадження сучасних технологій для задоволення інформаційних потреб користувачів. З нагоди 30–річчя першого випуску бібліотечного

факультету у 2002 році було організовано міжнародну науково-практичну конференцію «Степан Сірополко – визначний український вчений, громадський, політичний і культурно-освітній діяч (1872–1959)» [8, с. 22]. Завдяки високому науковому рівню Кафедри на її базі проходять апробацію дисертаційні дослідження у галузі книгознавства, бібліотекознавства та бібліографознавства, серед яких: «Формування документального масиву для публічних бібліотек мовами національних меншин: етнорегіональний аспект» (А. І. Сидоренко, 2002, науковий керівник: І. Д. Нілова); «Вивчення, забезпечення та розвиток інформаційних потреб бібліотекарів в умовах формування інформаційного суспільства», 2002, науковий керівник: Т. С. Менько); «Інформаційно-бібліографічне забезпечення юристів в умовах формування правової держави» (Васюк О. В., 2003, науковий керівник: В. В. Загуменна).

Отже, за досліджуваній нами період – 1968–2003 рр., Кафедра зарекомендувала себе як потужний науково-педагогічний, культурно-освітній центр з підготовки фахівців бібліотечно-інформаційної галузі. Науково-дослідна робота Кафедри з початку її утворення була спрямована на розв'язання завдань із розвитку бібліотечної справи в Україні, вищої бібліотечної освіти та вузівської науки, підпорядкована завданням підвищення якості підготовки бібліотечних спеціалістів, удосконалення навчального процесу, зміцненню зв'язків з бібліотечно-інформаційними установами. Результатом організації науково-дослідної роботи Кафедри за 1968–2003 роки, є: дисертаційні дослідження (докторські, кандидатські), видрук монографій, навчальних посібників, навчально-методичних комплексів дисциплін; виступи на конференціях, наукові статті та тези доповідей, опубліковані у фахових періодичних виданнях та наукових збірниках. Бібліотечно-бібліографічні розвідки 1968–2003 років здійснювалися у межах фундаментальних досліджень, виконаних згідно з тематичними планами: «Історія бібліотек України», «Бібліографознавство: історія, сучасний стан та перспективи розвитку», «Трансформація бібліотечної науки, освіти і професії в демократичній Україні». Період 90–х років ХХ століття у діяльності Кафедри характерний впровадженням нових інноваційних підходів у навчальний процес та підготовку сучасних кадрів бібліотечної галузі відповідно до вимог часу, оскільки бібліотеки незалежної України починають розвивати нову комунікативну систему, відроджують стратегію бібліотечної справи на широкій доступ та всебічне використання інформації, у зв'язку з кардинальними змінами у інформаційних технологіях.

Наприкінці 90–х років ХХ та початку 2000–х років ХХІ століття ПВС продовжують активну науково-дослідну роботу та участь у Міжнародних, Всеукраїнських наукових та науково-практичних конференціях, на яких обговорювали проблеми бібліотечно-інформаційної галузі: питання стандартизації бібліографічної терміно-

логії, відродження бібліотечних фондів в умовах незалежної української держави; бібліотекознавче джерелознавство; створення єдиного документального фонду України; методологічним аспектам якості бібліотечної справи; внесок українських бібліотекознавців у розвиток вітчизняного бібліотекознавства; систему обов'язкового примірника як єдину ресурсну базу формування бібліотечного фонду України та ін. [11].

Пріоритетним у подальшій діяльності Кафедри початку ХХІ століття є планування та організаційне забезпечення науково-дослідної роботи, яку спрямовано на проведення актуальних досліджень і наукового керівництва магістрами, аспірантами, а також студентами усіх форм навчання; підготовка типових та робочих програм з дисциплін, які забезпечуються кафедрою; участь у міжнародних, всеукраїнських, науково-практичних конференціях, семінарах; підготовка доповідей на наукові конференції та наукових статей; організація та оптимізація навчального процесу, його науково-методичне забезпечення; удосконалення фахового рівня підготовки спеціалістів. Перспективи подальших розвідок у даному напрямку набувають актуальності щодо наступного етапу нашого дослідження – аналізу науково-дослідної роботи Кафедри за 2003–2018 роки.

Список використаних джерел

1. 'Аналітико-синтетичний огляд науково-дослідної роботи наукових бібліотек і інститутів культури (в тому числі дисертаційних досліджень) в галузі бібліотекознавства, бібліографознавства і основ книгознавства за 1986–1990 рр.', 1993, Держ. б-ка України; склад.: А. М. Макарова, В. І. Студенкова, К., 80 с.
2. 'Бібліотека і бібліотечна професія в умовах інформатизації суспільства: зб. наук. ст. всеукр. наук. конф., 22–23 верес. 1993 р.', 1993, К., 132 с.
3. 'Бібліотека у демократичному суспільстві: Зб. матеріалів Міжнар. наук. конф., 21–23 листоп. 1995 р., м. Київ', 1995, КДІК, К., 201 с.
4. Бабич, ВС., Одинока, ЛП., 1993. 'Наукова робота факультету бібліотечно-інформаційних систем: здобутки, перспективи розвитку', *Бібліотека і бібліотечна професія в умовах інформатизації суспільства*: зб. наук. ст. всеукр. наук. конф., 22–23 верес. 1993 р., К., с. 3–6.
5. Бачинська, НА., 2013. 'Новий етап у розвитку кафедри книгознавства і бібліотекознавства Київського національного університету культури і мистецтв (до 45–річчя заснування кафедри)', *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, №4, с. 4–8.
6. Бачинська, НА., 2018. 'Київська науково-освітня школа бібліотечної професіології (до 50–ти річчя підготовки фахівців бібліотечно-інформаційної галузі в Київському національному університеті культури і мистецтв)', *Гілея: науковий вісник*, Вип. 134, с. 157–159. [online] Доступно: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2018_134_37 – Дата звернення 30.11.2018.
7. Довгопола, ОП., 1993. 'Аналіз документального масиву з теми: «Підготовка бібліотекарів-бібліографів в Київському державному інституті культури» (1968–1992)', *Бібліотека і бібліотечна професія в умовах інформатизації суспільства*: зб. наук. ст. всеукр. наук. конф., 22–23 верес. 1993 р., К., с. 6–10.
8. Новальська, ТВ., Тимошенко, І., 2013. 'Кафедра бібліотекознавства Київського національного університету культури і мистецтв в іменах (1968–2003)', *Бібл. планета*, №2, с. 21–24.
9. Новальська, ТВ., 2010. 'Олексій Степанович Сокальський – перший ректор Київського державного інституту культури', *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*,

№1, с.34–41, [online] Доступно: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2010_1_7.

10. 'Огляд науково-дослідної роботи в галузі бібліотекознавства, теорії бібліографії та історії книги в Українській РСР за 1971–1975 рр. [Електронна копія]', М–во культури УРСР, Держ. республік. б–ка УРСР ім. КІРС, Від. н.д. роботи; [склали: Л. І. Вовченко, А. М. Макарова, В. П. Ткаченко], Електрон. текст. дані (1 файл: 18,0 Мб), Київ: [б. в.], 1976 (Київ: *НБУ ім. Ярослава Мудрого*, 2016). [online] Доступно: <http://elib.nplu.org/object.html?id=781> – Дата звернення 03.11.2018.

11. 'Огляд науково-дослідної роботи бібліотек та інститутів культури України у галузі бібліотекознавства, бібліографознавства і основ книгознавства за 1991–1995 рр.', 1998, уклад.: Л. М. Любаренко, О. О. Мастипан, К., 136 с.

12. 'Огляд науково-дослідної роботи наукових бібліотек та вищих навчальних закладів культури України у галузі бібліотекознавства, бібліографознавства і основ книгознавства за 1996–2000 рр.: [в 2 ч.]', 2003, НІБ України; уклад.: Т. Богуш, Л. Любаренко, С. Зворський, О. Мастипан; наук. ред. З. Савіна, К., 2 ч.

13. Черняк, ІВ., 2018. 'Внесок О. С. Сокальського у розвиток бібліотечної науки та освіти України [Текст]': автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій: 27.00.03, Київ, нац. ун–т культури і мистецтва, К., 16 с.

14. Чачко, АС., 1998. 'Віктор Михайлович Пілецький – бібліотекознавець, педагог, людина', *Вісник Книжкової палати*, №4, с.29–31.

15. 'Координационный план научно-исследовательской работы по библиотековедению, библиографоведению, истории книги и общим проблемам книговедения научных библиотек и институтов культуры Украинской ССР на 1986–1990 гг.', 1986, сост. В. И. Студенкова, Т. И. Богущ; науч. ред. А. Н. Макарова; отв. за вып. А. П. Корниенко; *М–во культуры Украинской ССР, Гос. респ. б–ка УССР им. КПСС*, К., 27 с.

References

1. 'Analytiko-syntetychnyj ogljad naukovo-doslidnoi' roboty naukovykh bibliotek i instytutiv kul'tury (v tomu chysli dysertacijnyh doslidzen') v galuzi bibliotekoznavstva, bibliografознавства i osnov knygoznавства за 1986–1990 rr. (Analytical and synthetic review of the research work of scientific libraries and cultural institutes (including dissertation researches) in the field of library science, bibliographic study and foundations of book science in 1986–1990)', 1993, Derzh. b–ka Ukrai'ny; sklad.: A. M. Makarova, V. I. Studenkova, K., 80 s.

2. 'Biblioteka i bibliotekna profesija v umovah informatyzacii' suspil'stva: zb. nauk. st. vseukr. nauk. konf., 22–23 veres. 1993 r. (Library and library profession in the conditions of informatization of society: Sb. sciences art. allukr sciences Conf., 22–23 September. 1993)', 1993, K., 132 s.

3. 'Biblioteka u demokratychnomu suspil'stvi: Zb. materialiv Mizhnar. nauk. konf. 21–23 lystop. 1995 r., m. Kyi'v (Library in a Democratic Society: Coll. Materials of the International sciences Conf. Nov. 21–23, 1995, Kyiv)', 1995, KDIK, K., 201 s.

4. Babych, VS., Odynoka, LP., 1993. 'Naukova robota fakul'tetu bibliotekno-informacijnyh system: zdobutky, perspektvyvy rozvytku (Scientific work of the Faculty of Library and Information Systems: Achievements, Prospects for Development)', *Biblioteka i bibliotekna profesija v umovah informatyzacii' suspil'stva*: zb. nauk. st. vseukr. nauk. konf., 22–23 veres. 1993 r., K., s.3–6.

5. Bachyn'ska, NA., 2013. 'Novyj etap u rozvytku kafedry knygoznавства i bibliotekoznavstva Kyi'vs'kogo nacional'nogo universytetu kul'tury i mystectv (do 45–richchja zasnuvannja kafedry) (A new stage in the development of the Department of Book Science and Library Science of the Kyiv National University of Culture and Arts (to the 45th anniversary of the founding of the department))', *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informologija*, №4, s.4–8.

6. Bachyn'ska, NA., 2018. 'Kyi'vs'ka naukovo-osvitnja shkola biblioteknoi' profesiiologii' (do 50–ty richchja pidgotovky fahivciv bibliotekno-informacijnoi' galuzi v Kyi'vs'komu nacional'nomu universyteti kul'tury i mystectv) (Kiev scientific and educational school of library professionology (to the 50th anniversary of the specialists of the library and information industry at the Kiev

National University of Culture and Arts))', *Gileja: naukovyj visnyk*, Vyp.134, s.157–159. [online] Dostupno: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileja_2018_134_37 – Data zvernennja 30.11.2018.

7. Dovgopola, OP., 1993. 'Analiz dokumental'nogo masyvu z temy: «Pidgotovka bibliotekariv–bibliografiv v Kyi'vs'komu derzhavnomu instytuti kul'tury» (1968–1992) (Analysis of documentary array on the theme: «Preparation of librarians–bibliographers at the Kiev State Institute of Culture» (1968–1992))', *Biblioteka i bibliotekna profesija v umovah informatyzacii' suspil'stva*: zb. nauk. st. vseukr. nauk. konf., 22–23 veres. 1993 r., K., s.6–10.

8. Noval's'ka, TV., Tymoshenko, I., 2013. 'Kafedra bibliotekoznavstva Kyi'vs'kogo nacional'nogo universytetu kul'tury i mystectv v imenah (1968–2003) (Department of Library Science of the Kyiv National University of Culture and Arts in Names (1968–2003))', *Bibl. planeta*, №2, s.21–24.

9. Noval's'ka, TV., 2010. 'Oleksij Stepanovych Sokal's'kyj – pershyj rektor Kyi'vs'kogo derzhavnogo instytutu kul'tury (Oleksij Stepanovich Sokalskiy – First Rector of the Kyiv State Institute of Culture)', *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informologija*, №1, s.34–41, [online] Dostupno: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2010_1_7.

10. 'Ogljad naukovo-doslidnoi' roboty v galuzi bibliotekoznavstva, teorii' bibliografii' ta istorii' knygy v Ukrai'ns'kij RSR za 1971–1975 rr. [Elektronna kopija] (Review of research work in the field of library science, theory of bibliography and the history of the book in the Ukrainian SSR for 1971–1975. [E–copy]), M–vo kul'tury URSR, Derzh. respublik. b–ka URSR im. KPRS, Vid. n.d. roboty; [sklaly: L. I. Vovchenko, A. M. Makarova, V. P. Tkachenko], Elektron. tekst. dani (1 fajl: 18,0 Mb), Kyi'v: [b. v.], 1976 (Kyi'v: *NBU im. Jaroslava Mudrogo*, 2016). [online] Dostupno: <http://elib.nplu.org/object.html?id=781> – Data zvernennja 03.11.2018.

11. 'Ogljad naukovo-doslidnoi' roboty bibliotek ta instytutiv kul'tury Ukrai'ny u galuzi bibliotekoznavstva, bibliografознавства i osnov knygoznавства за 1991–1995 rr. (Review of the research work of libraries and cultural institutes of Ukraine in the field of library science, bibliography and bibliography in 1991–1995)', 1998, uklad.: L. M. Ljubarenko, O. O. Mastypan, K., 136 s.

12. 'Ogljad naukovo-doslidnoi' roboty naukovykh bibliotek ta vyshhyh navchal'nyh zakladiv kul'tury Ukrai'ny u galuzi bibliotekoznavstva, bibliografознавства i osnov knygoznавства за 1996–2000 rr.: [v 2 ch.] (Review of research work of scientific libraries and higher educational institutions of culture of Ukraine in the field of librarianship, bibliographic study and foundations of book science in 1996–2000: [in 2 ch.]), 2003, NPB Ukrai'ny; uklad.: T. Bogush, L. Ljubarenko, S. Zvors'kyj, O. Mastypan; nauk. red. Z. Savina, K., 2 ch.

13. Chernjak, IV., 2018. 'Vnesok O. S. Sokal's'kogo u rozvytok biblioteknoi' nauky ta osvity Ukrai'ny [Tekst] (O. S. Sokalsky's Contribution to the Development of Library Science and Education of Ukraine [Text]): avtoref. dys. ... kand. nauk iz soc. komunikacij: 27.00.03, Kyi'v. nac. un–t kul'tury i mystectv, K., 16 s.

14. Chachko, AS., 1998. 'Viktor Myhajlovych Pilec'kyj – bibliotekoznavec', pedagog, ljudynd (Victor Mikhailovich Piletskyi – librarian, teacher, man)', *Visnyk Knyzhkovoji palaty*, №4, s.29–31.

15. 'Koordinacionnyj plan nauchno-issledovatel'skoj roboty po bibliotekovedeniju, bibliografovedeniju, istorii knigi i obshhim problemam knigovedenija nauchnykh bibliotek i instytutov kul'tury Ukrainskoj SSR na 1986–1990 gg. (Coordination plan of research work on librarianship, bibliography, book history and general problems of book science of scientific libraries and cultural institutes of the Ukrainian SSR for 1986–1990)', 1986, sost. V. I. Studenkova, T. I. Bogush; nach. red. A. N. Makarova; отв. за вып. А. П. Корниенко; *М–во культуры Украинской ССР, Гос. респ. б–ка УССР им. КПСС*, К., 27 s.

* * *